

Opdracht

Doelen stellen en evalueren met rubrics

Inleiding

Nakijken, leerlingen beoordelen en feedback geven zijn ingewikkelde processen. Hoe zorg je ervoor dat je als docent duidelijk maakt aan je leerlingen wat ze moeten kennen en kunnen, en organiseer je het ook nog eens zo dat dit tot goede feedback leidt? Rubrics zijn daarbij een oplossing, wanneer deze goed ingezet worden. Maar hoe pak je dat aan? In deze opdracht ga je aan de slag met het maken van een rubric.

Doel

Je leert voor jezelf en leerlingen te verhelderen waar de leerlingen op beoordeeld worden. Dit doe je allereerst door het uiteenzetten van de leerdoelen en criteria en deze te verwerken in een format. Vervolgens leer je verschillende rubrics kennen en maken, waar je de leerdoelen en criteria in gaat zetten. Door deze in te zetten is het voor jezelf én je leerlingen doorlopend duidelijk waar ze naar toe werken en waar ze staan.

Benodigheden

Een opdracht, project of leerdoel(en) waar leerlingen aan gaan werken.
Een tablet of laptop is handig, maar niet noodzakelijk.

Voorkennis

Kennis over de criteria waarop je leerlingen beoordeeld worden.

Stappenplan

1a. Stel vakspecifieke leerdoelen op

Pak een opdracht of groot kerndoel erbij. Wat wil je dat leerlingen kennen/kunnen/doen voor dit onderdeel? Moeten ze bijvoorbeeld een bepaald type som kunnen oplossen of inzichtelijk kunnen maken dat ze de gemeenteraadverkiezingen begrijpen?

1b. Stel algemene leerdoelen op

Wat vind je – buiten de vakinhoud om – belangrijk dat leerlingen kennen/kunnen/doen? Moeten ze bijvoorbeeld een net product inleveren? Of zich aan de deadline houden? Of goed samenwerken?

---

2. Stel leerdoelen voor leerlingen op

Vertaal de leerdoelen van 1a en 1b naar leerlingentaal, zoals: 'Je kan werken met...' of 'Je hebt het werkstuk op tijd ingeleverd'. Schrijf het zo op dat voor leerlingen helder is wat zij uiteindelijk moeten kennen of kunnen. Probeer hierbij korte, concrete doelen neer te zetten.

Tip: bespreek de leerdoelen met een collega; zijn deze helder?

3. Stel criteria op

Stel criteria op basis waarvan je het leerdoel beoordeelt. Schrijf deze kort en helder op, zoals: 'De berekening opschrijven' of 'Je werk plannen'. Zorg ervoor dat je 4 – 6 criteria hebt, in ieder geval niet meer. Zo voorkom je dat het een afvinklijst wordt voor leerlingen.

---

4. Soorten rubrics

Lees bijlage 1.

Kies nu een type rubric voor je leerdoelen. Aan te raden is om te werken met de analytische rubric. Kies je voor de analytische rubric, ga dan naar stap 5. Ga anders naar stap 6.

5. Stel niveaus op per criteria

Kies je voor de analytische rubric, schrijf hieronder dan 3 niveaus per criteria op, zoals: 'Je hebt het werkstuk te laat ingeleverd', 'Je hebt het werkstuk op de deadline ingeleverd' en 'Je hebt het werkstuk vóór de deadline ingeleverd'. Je zou ook kunnen kiezen voor 4 of 5 niveaus, maar dat maakt het onderscheid vaak lastiger, omdat criteria dan erg sterk op elkaar lijken. Zorg ervoor dat de criteria goed van elkaar zijn te onderscheiden.

Tip: Wil je werken met punten? Onvoldoende, voldoende goed? Of juist levels (gamification)?

Tip: Bespreek de criteria met een collega; zijn deze goed van elkaar te onderscheiden?

6. Vul een format in

Gebruik het rubric-format uit bijlage 2 dat je hebt gekozen voor je leerdoelen en vul deze in.

Tip: Zorg ervoor dat je voorbeelden hebt van gemaakte producten, die je voor jezelf kan houden of aan leerlingen kan laten zien.

7. Bespreek het format

Bespreek de gemaakte rubric met een groepje collega's: zijn er verschillen? Is alles helder? Op welke manier ga je de rubric inzetten gedurende dat leerling aan de leerdoelen werken?

Algemene tips

- Geef leerlingen eens een lege rubric en laat ze deze zelf invullen. Op die manier leggen ze voor zichzelf de lat, en die ligt vaak hoger dan die van de docent.
- Een rubric is ook goed te gebruiken in het leerproces, al moet het dan vooral over de feedback gaan en niet over een zo hoog mogelijk cijfer.
- Het is niet haalbaar alles te kunnen beschrijven wat je in een rubric zou willen zetten, probeer een rubric dus kort en krachtig te houden.
- Formuleer de niveaus positief, zodat deze leerlingen kunnen motiveren om een bepaald niveau te behalen
- Er zijn veel online tools om rubrics te maken, zoals [deze tool](#).
- Op zoek naar voorbeelden van rubrics? [Zie hier](#) de rubrics die door het SLO zijn ontwikkeld, [zie hier](#) een verzameling rubrics uit de VS en [hier](#) de rubrics van de 21^e-eeuwse vaardigheden van Leerling2020.

Bronnen

<http://www.vernieuwenderwijs.nl/rubrics-klas-zo-ga-er-mee-aan-slag/> - geraadpleegd op 12-07-2017

Bijlage 1: Rubrics in de klas

Rubrics zijn er in verschillende vormen, waarbij ze allemaal een aantal overeenkomsten hebben: tekst in tabellen die te gebruiken zijn om het werk van leerlingen te beoordelen. Meestal worden rubrics gebruikt bij het nakijken van een verslag of het beoordelen van vaardigheden. Deze rubrics bestaan altijd uit een paar onderdelen, namelijk: verschillende criteria, verschillende niveaus, en beschrijvingen van deze criteria op deze niveaus. Vanaf de jaren '70 is deze vorm van beoordeling in gebruik, waarbij er met name de laatste jaren steeds meer aandacht voor is gekomen. Belangrijk om in het achterhoofd te houden is dat rubrics middelen zijn om feedback te geven, niet om leerlingen te beoordelen. Het omrekenen van de behaalde niveaus uit een rubric naar een eindcijfer is een punt van discussie en vaak ook zonde. Hieronder vind je drie voorbeelden van soorten rubrics.

1. Holistische rubrics

Bij dit type rubric is alles met elkaar gekoppeld. Je krijgt een beoordeling op basis van het complete werk, zoals te zien in het voorbeeld. Dit is als docent de eenvoudigste manier om te beoordelen, maar het maakt het geven van gerichte feedback daarmee een stuk ingewikkelder.

10 punten
Het verslag is beter dan de eisen die gesteld werden. Jullie waren een voorbeeld voor de klas in de werkhouding en samenwerking, en het lijkt qua vormgeving professioneel.
8 punten
De taakverdeling was goed en afspraken zijn altijd nagekomen. Er is duidelijk goed samengewerkt. Het is op tijd ingeleverd en alles wat gevraagd is zit in het verslag. Het is allemaal in eigen taalgebruik en er zitten maar weinig fouten in. De opmaak past ook goed bij de inhoud.
6 punten
De taakverdeling was OK en afspraken zijn meestal nagekomen. Er is redelijk goed samengewerkt maar het kan zeker beter. Het werkstuk is op tijd ingeleverd, maar er ontbreken zaken. Er zitten maar een aantal fouten in en er is bijna niets gekopieerd. De opmaak kon beter.
4 punten
De taakverdeling was niet goed en afspraken zijn niet nagekomen. Er is niet goed samengewerkt. Ook is het werkstuk te laat ingeleverd. Er ontbreken meer dan twee onderdelen en er zijn onderdelen letterlijk gekopieerd van internet. De opmaak is ook niet in orde.

2. Analytische rubrics

Bij deze soort rubric worden de verschillende onderdelen uit elkaar gehaald en apart beoordeeld. Dit is het type rubric die het meest gebruikt wordt, mede vanwege de veelzijdigheid. Een nadeel is wel dat leerlingen kunnen gaan rekenen: ze zoeken de onderdelen waar ze goed in zijn en compenseren dat met andere onderdelen. De feedback die je als docent kunt geven is wel een stuk gericht. Uit onderzoek komt naar voren dat deze rubric het meest effectief is als het gaat om de leerprestaties van leerlingen verhogen.

Divergent denken	Level 1	Level 2	Level 3
<i>Oordeel niet meteen</i>	Ik schrijf alleen ideeën op die ik goed vind	Ik schrijf ideeën op die ik goed vind en ideeën die ik minder goed vind	Ik schrijf goede en slechte ideeën op bijna zonder een oordeel te hebben
<i>Ga voor kwantiteit</i>	Ik stop snel met het bedenken van nieuwe ideeën	Ik stop na een tijdje met het bedenken van nieuwe ideeën als er een tijdje geen idee meer komt	Ik kan heel lang door blijven gaan met het bedenken van nieuwe ideeën
<i>Maak verbindingen</i>	Ik vind het moeilijk om mijn idee te verbinden met een ander idee	Ik kan mijn idee verbinden aan een ander idee	Ik kan verschillende ideeën van anderen en van mij verbinden en hier een nieuw idee uit maken
<i>Zoek het nieuw</i>	Ik kan niet meteen aan de slag met een voor mij totaal nieuw idee	Ik kan redelijk goed aan de slag met een voor mij totaal nieuw idee	Ik kan heel goed aan de slag met voor mij totaal nieuwe ideeën.

3. Rubric van 1

De derde versie is vooral gericht op het geven van feedback. Er is eigenlijk maar één richtlijn per onderdeel waaraan voldaan moet worden. Is dit behaald, dan is het in orde. Het verschil is vooral te zien wanneer er nog iets verbeterd moet worden of wanneer er juist veel beter werk geleverd is. Deze rubric kost de docent dan ook meer werk, maar levert meer op in het leerproces.

Wat moet er nog verbeterd worden?	Wat is de eis?	Wat is juist super goed?
	Artwork: het uiterlijk van de game is zelf gemaakt. Dit kan digitaal, maar ook analoog. De game heeft een origineel uiterlijk.	
	Besturing: De game wordt bestuurd met een Makey Makey. De controller is erg origineel en past perfect bij het verhaal en de artwork van de game.	
	Het verhaal: De game heeft een duidelijk verhaal, waarbij je als speler precies weet waarom je bepaalde dingen moet doen.	
	Scratch: Je hebt misschien gebruik gemaakt van een tutorial op Youtube, maar je kan wel alles uitleggen. Je snapt wat de code doet en kunt dit uitleggen.	
	Samenwerking: Je hebt met je groepje duidelijke afspraken gemaakt, en iedereen heeft hard gewerkt.	

Bijlage 2: Formats rubrics

Holistische rubric

Niveau 4
Niveau 3
Niveau 2
Niveau 1

Beschik je over de digitale versie dan kun je deze kopiëren en plakken. Beschik je over de papieren versie, dan kun je deze zelf maken, bijvoorbeeld met de Tabel functie in Word.

Analytische rubric

Leerdoel(en)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Criteria 1			
Criteria 2			
Criteria 3			
Criteria 4			
Criteria 6			

Beschik je over de digitale versie dan kun je deze kopiëren en plakken. Beschik je over de papieren versie, dan kun je deze zelf maken, bijvoorbeeld met de Tabel functie in Word.

Rubric van 1

Wat moet er nog verbeterd worden hieraan?	Criteria	Wat ging er goed?

Beschik je over de digitale versie dan kun je deze kopiëren en plakken. Beschik je over de papieren versie, dan kun je deze zelf maken, bijvoorbeeld met de Tabel functie in Word.

